

considered. It has been summarized that values are divided into the levels (an individual-individual values, a family-family ones, a collective-collective ones, etc.), depending on a combined subject, whose interests they present. The essence of 'value' as a component of forming the students' attitude towards their own health, has been considered. The necessity of equal unification of the students' value system and their attitude towards their own health, has been shown. Ranging of the values among the first-year students of the technological specialities of Odessa National Academy of Food Technologies, has been carried out. The level of the students' attitude towards their health as a value, has been analysed. The analysis of realizing the importance of attitude towards the health as a value by the students of the technological specialities, has shown that the students' attitude to their health as a value, hasn't been sufficiently formed; a low level of notions about the health value; inadequacy of self – appraisal of their own health.

The analysis of the peculiarity of the specific character of intercommunication of values and healthy way of life, has been carried out. Absence of the systematic work on training the students' attitude towards their own health, has been pointed out.

The conclusion about necessity to take the principle of the personal students' responsibility for their health and its saving as a basis of the healthy way of life, has been made.

КЕЙС-МЕТОД ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

УДК 377.8-371.3

Школа Ірина

У статті аналізується зміст і особливості застосування кейс-методу в навчанні іноземної мови студентів немовних спеціальностей як такого, що ефективно мотивує студентів до вивчення іноземної мови, розкриває їх інтелектуальний та творчий потенціал, розвиває мовленнєві уміння та навички. Робиться акцент на формуванні формування іншомовної професійної компетентності, яке передбачає виконання професійних завдань.

Ключові слова: кейс-метод, немовні спеціальності, кваліфікований спеціаліст, професійне спілкування, робота в групах.

КЕЙС-МЕТОД КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Ірина Школа

В статье анализируется содержание и особенности применения кейс-метода в обучении иностранному языку студентов неязыковых специальностей как такового, который эффективно мотивирует студентов к изучению иностранного языка, раскрывает их интеллектуальный и творческий потенциал, развивает речевые умения и навыки. Акцентируется внимание на формировании иноязычной профессиональной компетентности, которая предусматривает выполнение профессиональных задач.

Ключевые слова: кейс-метод, неязыковые специальности, квалифицированный специалист, профессиональное общение, работа в группах.

CASE-STUDY METHOD AS A MEANS OF INCREASING OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING EFFICIENCY FOR STUDENTS OF EXTRALINGUISTIC SPECIALTIES

Iryna Shkola

Abstract. The article deals with the analysis of using case-study method in foreign language teaching for students of extralinguistic specialties. A distinctive feature of this method is creating a problem situation based on the facts of real life. The research is aimed at investigating and generalizing theoretical grounds of applying case-study in the teaching process. We believe that case-study method is the best which combines communication and educational goals, provide professional orientation and promote the motivation of foreign language learning. It provides the analytical work of students develops self-discipline, self-education encourages and motivates students' interest in learning of foreign language; because it becomes clear which theoretical knowledge is not enough to solve the problem.

Keywords: case-method, extralinguistic specialties, professionals, professional communication, group work.

Постановка проблеми. Потреба сучасного суспільства у кваліфікованих спеціалістах, які вміють оперативно приймати рішення, діяти нестандартно і вільно володіють іноземною мовою, зумовлює переорієнтацію освіти від загальної до більш фахової та необхідність пошуку нових конструктивних ідей для вирішення проблеми оптимізації та інтенсифікації навчання іноземних мов, отримання нових знань, удосконалення рівня мовної і мовленнєвої підготовки. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є застосування в процесі навчання іноземної мови кейс-методу або методу аналізу конкретних ситуацій, оскільки він дозволяє максимально змоделювати навчальний процес і створює умови для професійно орієнтованого спілкування.

Актуальність застосування методу case-study в практиці вищої освіти, на наш погляд, зумовлена, по-перше, — орієнтацією не стільки на отримання конкретних знань, скільки на формування професійної компетентності студентів, розвиток критичного мислення, здатності до навчання, зміну парадигми мислення та вміння переробляти величезні масиви інформації; по-друге, — зміною вимог до якості фахівця, який, окрім вищесказаного, повинен володіти також здатністю швидко та адекватно приймати рішення в різних ситуаціях, системно та ефективно діяти в умовах кризи.

Аналіз наукових досліджень, у яких започатковано розв'язання проблеми. Кейс-метод викликає інтерес науковців щонайменше двох століть. Великий внесок у розвиток кейс навчання зробили зарубіжні вчені: Дж. Ерскін, М. Ліндерс, П. Хатчінгс, Р. Льюїс, Р. Меррі, Дж. Рейнолдс, М. Стенфорд та ін. Серед українських педагогів вищої школи метод аналізу конкретних ситуацій також знайшов чимало прихильників. Так, Ю. Дегтярьова аналізує структуру

кейс-методу і проблематику його впровадження в модульно-рейтингову систему вузу, З. Федорінова висвітлює використання даного методу для розширення меж технічної освіти засобами включення у неї практичних гуманітарних аспектів, О. Антонова, В. Івбуле, О. Шовкопляс та В. Ягоднікова розглядають метод кейс-стаді в навчанні професійному спілкуванню іноземними мовами. Проте недостатньо вивченими залишаються питання щодо аналізу ефективності застосування методу аналізу конкретних ситуацій у навчанні англійської мови студентів немовних спеціальностей, що й стало **метою нашої роботи**.

Виклад основного матеріалу дослідження. Case-study method, на наш погляд, є одним із найкращих методів, що поєднує комунікативні та пізнавальні цілі, забезпечує професійну спрямованість і сприяє мотивації навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей. Його суть полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти яких називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень студентами з певного розділу навчання дисципліни. Це – інтерактивний, аналітико-синтетичний метод навчання, який поєднує прийоми ігрових методів і проектного навчання, оскільки йому притаманні ділові, рольові та інші ігри, в ході яких студенти мають виробити певні стратегії поведінки, створити систему ролей та ін. Крім того, студенти мають сформулювати проблему, самостійно вивчити її, колективно розглянути, проаналізувати і прийняти рішення. Тематика повинна співвідноситися з майбутньою спеціальністю студентів. Так, для студентів економічного факультету може бути запропонована тема «Останні тенденції та перспективи розвитку ринку нерухомості України», «Економічне обґрунтування будівництва/закриття молокозаводу в місті», «Організація бізнесу в Інтернеті» тощо. Варто продумати активацію нових мовленнєвих моделей та ідіоматичних виразів, які можуть бути вивчені в межах того або іншого тематичного кейса. Грамотно виготовлений кейс провокує дискусію, прив'язуючи студентів до реальних фактів, дозволяє змодельовати реальну проблему, з якою можливо прийдеться зіштовхнутися на практиці в майбутньому. Крім того, кейси розвивають аналітичні, дослідницькі, комунікативні навички, виробляють уміння аналізувати ситуацію, планувати стратегію і приймати управлінські рішення [1].

Звичайно, досліджуваний нами метод створений для передачі й отримання знань з дисциплін, що можуть запропонувати кілька варіантів вирішення поставленої проблеми, здатних змагатися між собою за ступенем істинності. Як зауважує Ю.П. Сурмін, гуманітарна освіта є природною галуззю використання кейс-методу. Вона орієнтована на знання про людину і середовище її буття [4, с. 209]. Учені (В. Біскувл, Г. Ковальчук, В. Лобода, А. Фурда) цілком слушно рекомендують використання кейс-методу для поглиблення знань із теми, установлення зв'язку теорії та практики, формування вмінь слухачів аналізувати ситуацію, робити висновки, приймати відповідні рішення, вести конкретну продуктивну діяльність у нетипових або непередбачуваних ситуаціях. Головна мета навчальної проблемної ситуації – викликати у студентів пізнавальний інтерес, спрямувати їх розумову діяльність на генерацію ідей щодо вирішення поставленої проблеми. Проте, така ситуація може бути надана і на початку розгляду навчальної теми й використовуватися як основа для вивчення матеріалу. У процесі пояснення матеріалу можна запропонувати студентам логічні запитання, відповісти на які потрібно під час роботи або після самостійного опрацювання. Проблемну ситуацію можна також розглянути після вивчення окремого питання або цілої теми. У такому разі це сприятиме узагальненню та систематизації матеріалу.

Обов'язково слід враховувати, що аналіз ситуації починається з визначення проблеми, що міститься в ситуації та її класифікації. Аналіз може бути чуттєво-наочним, який має місце на чуттєвій стадії пізнання при включенні в процес відчуття й сприйняття, та мисленнєвим, який здійснюється за допомогою понять, суджень та умовиводів. Найважливішим при цьому є дискусія з поставленої проблеми, що проводиться іноземною мовою (для успішної реалізації обговорення дуже зручно використовувати заздалегідь приготовлені кліше). На цьому етапі заняття можлива конфронтація різних думок, позицій і особистісного досвіду. Головне завдання для викладача – забезпечити сприятливу атмосферу проведення обговорення, щоб кожен, хто виступає, відчував важливість свого голосу й розумів, що його погляд вплине на прийняття відповідного рішення.

Наголосимо, що студентам пропонують осмислити реальну (або спеціально розроблену) ситуацію, опис якої одночасно відображає не лише будь-яку практичну проблему, але й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні даної проблеми. При цьому сама проблема не має однозначних рішень [2]. Ключовою особливістю кейс-завдань є те, що вони покликані розвивати творчі здібності студентів, бути професійно спрямованим, мати наукове обґрунтування та зв'язки з іншими предметами, які вивчає студент.

Кейс-метод, при правильному його застосуванні, тісно переплітається з проблемним навчанням, навчанням у малих групах, самостійною роботою студентів. При цьому акцент навчання переноситься з оволодіння готовими знаннями на їх вироблення, на співтворчість студента і викладача; звідси принципова відмінність методу case-study від традиційних методик. Методичною метою застосування кейс-методу може бути й ілюстрація до теорії, і чисто практична ситуація, і їхнє поєднання. Однак у будь-якому випадку мета має бути вагомою, щоб робота з кейсом зацікавила студентів.

З метою підвищення ефективності навчання, доцільно застосовувати диференційований підхід. На наш погляд, студентів необхідно поділити на умовно типологічні групи: “сильну”, “середню”, “слабку” (за рівнем підготовки та навичками самостійного навчання), що дозволить готувати для кожної такої групи завдання відповідної складності: для першої – творчо-винахідницького характеру, для другої – частково-пошукового і для третьої – репродуктивно-ознайомчого. Групові форми роботи зі студентами є настільки ж плідними й дієвими в професійному аспекті та аспекті соціалізації, наскільки й складними з погляду їх педагогічної реалізації. Їх застосування вимагає від викладача не тільки належної психолого-педагогічної підготовки, а й спостережливості, інтуїції, емпатії, аналітичних та прогностичних якостей.

Організація обговорення кейсів зазвичай базується на двох методах. Це – відкрита дискусія та її альтернатива – індивідуальне або групове опитування, під час якого студенти роблять формальну усну оцінку ситуації і пропонують аналіз поданого кейса, свої рішення і рекомендації, тобто роблять презентацію. У відкритій дискусії може бути використане публічне оперативне оцінювання роботи групи, яке стимулює конкуренцію. Слід підкреслити, що оціночна творчість викладача повинна носити обґрунтований характер. Студент повинен чітко розуміти не тільки правила розбору кейса, але й систему його оцінювання викладачем.

Кейс-метод або метод аналізу конкретних ситуацій містить у своїй структурі три обов'язкові компоненти: «кейс», ситуації, що входять до складу «кейса», та їх аналіз. При цьому ефективна робота над ситуаціями повинна складатися з таких етапів: читання і розуміння автентичного тексту професійно-орієнтовного характеру, що становить основу ділового спілкування; знайомство з конкретним

випадком, розуміння проблемної ситуації і ситуації прийняття рішень; пошук додаткової інформації, необхідної для прийняття рішень; обговорення альтернативних рішень проблеми/конфліктної ситуації; прийняття рішень, оцінка варіантів; обговорення, захист своїх ідей окремими групами; підбиття підсумків.

Саме під час проходження названих етапів студенти набувають необхідні знання, уміння й навички для професійного спілкування іноземною мовою і реалізують наступні завдання:

- здійснення проблемного структурування, що передбачає виділення комплексу проблем ситуації, їх типології, характеристик, наслідків, шляхів вирішення (проблемний аналіз);
- визначення характеристик, структури ситуації, її функцій, взаємодії з навколишнім і внутрішнім середовищем (системний аналіз);
- встановлення причин, які призвели до виникнення даної ситуації, і наслідків її розгортання (причинно-наслідковий аналіз);
- діагностика змісту діяльності в ситуації, її моделювання та оптимізація (праксеологічний аналіз);
- побудова системи оцінок ситуації, її складових, умов, наслідків, дійових осіб (аксіологічний аналіз);
- підготовка передбачень щодо ймовірного, потенційного і бажаного майбутнього (прогностичний аналіз);
- вироблення рекомендацій щодо поведінки дійових осіб ситуації (рекомендаційний аналіз);
- розробка програм діяльності в запропонованій ситуації (програмно-цільовий аналіз) [3, с. 21].

Таким чином, ефективність кейс-методу на заняттях з іноземної мови полягає в тому, що його застосування допомагає студентам:

- глибше зрозуміти тему та створити уявлення про реальні робочі ситуації;
- вивчити лексику, необхідну для обговорення певних професійних проблем;
- отримати можливість практичного застосування іноземної мови професійного спілкування;
- отримати ґрунт для перевірки теорії, дослідження ідей, виявлення закономірностей, взаємозв'язків, формулювання гіпотез;
- пробудити інтерес, заохотити творче мислення та дискусію;
- розвинути і застосувати аналітичне і стратегічне мислення, вміння вирішувати проблеми і робити раціональні висновки, розвинути комунікаційні навички;
- навчитися працювати в команді;
- поєднати теоретичні знання з реаліями життя, перетворити абстрактні знання у цінності і вміння студента.

Висновки. Усе перераховане вище дозволяє нам зробити висновок, що кейс-метод є досить ефективним у навчанні іноземної мови професійного спілкування. Він гармонійно поєднує елементи методу проєктів та ролівої гри, що прекрасно забезпечує аналітичну діяльність студентів, розвиток самодисципліни, стимулює самоосвіту та мотивує до навчання іноземної мови через потребу її практичного застосування. Практична ситуація викликає інтерес до процесу навчання, оскільки стає ясно, яких теоретичних знань не вистачає для вирішення проблеми.

Цілком зрозуміло, що його впровадження потребує, з одного боку, підготовленості студентів до колективної роботи, яка буде ефективною за умови їх відповідального ставлення до самостійної роботи, а з іншого — готовності і здатності

викладача їм допомогти і заповнити інформаційний вакуум. При застосуванні кейс-методу викладач перестає бути лише носієм знань і перетворюється на «експерта», «консультанта», який допомагає студентам зорієнтуватися в інформаційному полі. Його завдання полягає у створенні реальних умов навчання, у яких існує нерозривний зв'язок між тим, що студенти отримують у ході навчання, і тим, з чим вони зустрічаються, розпочинаючи професійну діяльність.

Отже, треба визначити, що застосування викладачем кейс-методу з одного боку стимулює індивідуальну активність студентів, формує позитивну мотивацію до навчання, зменшує «пасивних» і невпевнених у собі студентів, забезпечує високу ефективність навчання і розвитку майбутніх фахівців, формує певні особистісні якості і компетенції, а з другого – дає можливість самому вчителю: самовдосконаливатись, по-іншому мислити й діяти та оновлювати власний творчий потенціал. Перевагою кейсів є також можливість оптимально поєднувати теорію і практику, що є значимим при підготовці фахівця.

Література:

1. Абелль Д. Що необхідно для гарного кейсу? / Д. Абелль // ECCH AUTUMN FALL. – 1997. – № 4. – С. 18-19.
2. Козаков В. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение: учебное пособие / В. Козаков. – К. : Высшая школа, 1990. – 247 с.
3. Психологія і педагогіка. Проведення індивідуального заняття за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій (case study) : навч.-метод. посіб. / [авт.-уклад. Скринник З.Е.]. – Львів : ЛІБС УБС НБУ, 2012. – 145 с.
4. Сурмин Ю.П. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс-метода : учебное пособие / Ю.П. Сурмина, А.И. Сидоренко. – Киев : Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.

CASE-STUDY METHOD AS A MEANS OF INCREASING OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING EFFICIENCY FOR STUDENTS OF EXTRALINGUISTIC SPECIALTIES

Iryna Shkola

Abstract. *The article deals with the analysis of using case-study method in foreign language teaching for students of extralinguistic specialties. A distinctive feature of this method is creating a problem situation based on the facts of real life. The research is aimed at investigating and generalizing theoretical grounds of applying case-study in the teaching process. We believe that case-study method is the best which combines communication and educational goals, provide professional orientation and promote the motivation of foreign language learning. It provides the analytical work of students develops self-discipline, self-education encourages and motivates learning of foreign language through practice. Language practice arises students' interest in learning of foreign language; because it becomes clear which theoretical knowledge is not enough to solve the problem.*

It is clear that the implementation of this method needs on the one hand, students' skills in collaborative work, which will be effective if they are responsible for their independent work and on the other hand – the willingness and ability of the teacher to help them to find information. Teacher ceases to be a carrier of knowledge and becomes an «expert»,

«adviser» who helps students to navigate in the space of information. His aim is to create real, close to future careers, learning environment.

Using case-study method in foreign language teaching helps students:

- to understand the theme deeper and create the imagination of real working situations;

- to learn the vocabulary needed for discussion of professional issues;

- to get the opportunity of practical using of foreign languages for professional communication;

- to get the basis to test the theory, to research ideas, to identify patterns, to formulate hypotheses;

- to motivate learning a foreign language, to stimulate critical thinking and discussion.

Keywords: case-method, extralinguistic specialties, professionals, professional communication, group work.

ИНТЕРАКТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК УСЛОВИЕ ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИИ К СОЗДАНИЮ ДИАЛОГОВОГО ДИСКУРСА ИНОСТРАННЫМИ СТУДЕНТАМИ

УДК: 811.161.2'373 (045)

Грудок-Костюшко М. О.

В статье обоснована целесообразность использования интерактивного обучения для формирования мотивации к созданию диалогового дискурса иностранными студентами, представлен анализ научной литературы.

Ключевые слова: интерактивное обучение, диалоговый дискурс, мотивация.

ИНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО СТВОРЕННЯ ДІАЛОГОВОГО ДИСКУРСУ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ

Грудок-Костюшко М. О.

У статті обгрунтовано доцільність використання інтерактивного навчання для формування мотивації до створення діалогового дискурсу іноземними студентами, представлено аналіз наукової літератури.

Ключові слова: інтерактивне навчання, діалоговий дискурс, мотивація.

INTERACTIVE TRAINING AS A CONDITION OF FORMATION OF MOTIVATION TO CREATE DIALOG DISCOURSE FOREIGN STUDENTS

Grudok-Kostyshko M.

In the article presents the analysis of the scientific literature is presented.

Keywords: interactive teaching, interactive discourse, motivation.

Актуальность статьи. Приоритетным направлением развития современного образования является использование различных средств, форм и методов интерактивного обучения. Интерактивное взаимодействие предполагает диалог